

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ

ΠΛΑΤΩΝ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΩΝ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΩΝ
ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΩΝ

ἘΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ

ΤΟΜΟΣ Ζ΄.

Ὅτι οὐκ ἐστὶν οὐδὲν ἄλλο πρὸς τὴν παιδείαν ἰσχυρότερον
βοηθούμενον ἢ κατὰ παιδείαν καὶ ἀπὸ αὐτῆς καὶ
ἐξ αὐτῆς ἐκείνη. (Πλάτ. Πράξ.)

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Χ. Ν. ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΩΣ

—
1884

Ε.Υ.Δ της Κ.τ.Π
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2008

ΑΠΟΚΡΙΣΙΣ

Πρὸς τὰ ὑπὸ τῶν κ.κ. Δραγάτη καὶ Λαμπάκη γραφέντα
ἐν τῷ Δελτίῳ τῆς Ἑβδομάδος (ἀρ. 42 καὶ 43).

Ἐν προηγουμένῳ τεύχει τοῦ Πλάτωνος ⁽¹⁾ ἐπιγραφῆς τινος ἐπὶ μικρᾶς ὀπτῆς πλίνθου, ⁽²⁾ εὐρεθείσης ἐν Αἰγίῳ, εἶχομεν προτείνει οὐκ ἀσφόδρον ἀνάγνωσιν τῶν ἕως τότε τριῶν προταθεισῶν, διότι θεωρήσαμεν αὐτὰς πλημμελεῖς μετὰ βραχυτάτης ἅμα παρατηρήσεως ὅτι ἡ μικρὰ αὕτη ὀπτὴ πλίνθος εἶνε οὐχὶ σφραγίς, ὡς ὑπελήφθη, ἀλλὰ φυλακτῆριον. Ἡ ἀνάγνωσις δ' ὁμοῦς ἡμῶν ἐκείνη ἐράνη τῶ κ. Δραγάτη, καθηγητῆ τοῦ ἐν Πειραιεὶ Γυμνασίου, πιθανὴ μὲν, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἐπαρκῆς, διὸ ἐγραψέ τινα ἐν τῷ Δελτίῳ τοῦ καλλίστου περιοδικοῦ Ἑβδομάδος ἐλέγχων τὸ ἀνεπαρκές αὐτῆς καὶ προτείνων ἑτέραν ὀρθοτέραν κατ' αὐτόν. Ἰδῶμεν ὁμοῦς κατὰ πόσον ἔχει δίκαιον.

Ἡ ἀνάγνωσις ἡμῶν ἐκείνη θεωρεῖται ὑπὸ τοῦ κ. Δραγάτη ἀνεπαρκῆς διὰ τὰ ἑξῆς τέσσαρα· α'. διότι πάλιν ἄνευ σκοποῦ »τινος διεσκορπισμένα τὰ γράμματα ἀναγινώσκονται· β'. ἀναγκάζεται νὰ δεχθῆ ἔ ρ κ ο ἀντὶ ἔ ρ κ ο ς ἐλλείψει τοῦ ς ὅπερ ἠδύνατο »ν' ἀποτυπώθῃ ὑπάρχοντος ἰκανοῦ χώρου· γ'. ἀναγκάζεται νὰ »κατέλθῃ εἰς συμπληρώσεις Σὺ [ὁ σταυρὸς δηλ.] βίου ἔρκος [εἰ]· »δ'. πῶς ὁ σταυρὸς εἶνε ἔρκος βίου; τοῦτο ἰδίᾳ φαίνεται πως ἐξε- »ζητημένον. Τὸ δὲ τελευταῖον πάντων ἄλλο τι ζητεῖ τις ἐπὶ σφρα- »γίδος, διότι τοιοῦτον εἶνε τὸ κατασκευάσμα, ἢ τὴν προσφώνησιν »ταύτην πρὸς τὸν Σταυρόν.» Μετὰ δὲ ταῦτα ἄρχεται ὑποδεικνύων τὸν τρόπον τῆς ἀναγνώσεως ὡς ἑξῆς· «Τὰ γράμματα δὲν εἶνε ἐρ- »ριμένα ἀπλῶς καὶ ὡς ἔτυχε, παρατηρεῖται τάξις τις καὶ κανονι- »κότης ἐν τῇ διατάξει αὐτῶν. Ἦτοι ἡ ἀρχὴ τῆς σειρᾶς αὐτῶν »εἶνε τὸ ἐν ἀριστερᾷ ἄνω Σ· ἀπὸ τούτου γραμμῆ διαγωνίως τοῦ

(1) Ὁρ. Τόμ. Ζ. τεύχ. α'. καὶ β'. σελ. 41 κ. ἑ.

(2) Ὁρ. τὸ ἀποτύπωμα ταύτης κατωτέρ. σελ. 157.

» Σταυροῦ φερομένη ἄγει εἰς τὸ κάτω καὶ πρὸς τὰ δεξιὰ Ε (ΣΕ)
 » εἶτα ληπτέον κατὰ τὴν αὐτὴν τάξιν τὸ ἐν δεξιᾷ ἄνω Β ἀπὸ τοῦ
 » ὁποίου διὰ γραμμῆς ὁμοίας τῇ πρώτῃ διαγωνίως τοῦ Σταυροῦ
 » ἀγόμεθα εἰς τὴν δίφθογγον τὴν κάτω ἐν ἀριστερᾷ ΟΥ (ΒΟΥ, τὸ
 » ὄλον τῶν συλλαβῶν τῶν ἀποτελουσῶν διὰ τῆς ἀναλύσεως τῶν
 » γραμμάτων αὐτῶν τὰς τέσσαρας τοῦ Σταυροῦ ἀκτῖνας ΣΕΒΟΥ).
 » Καὶ ταῦτα μὲν τὰ γράμματα οὕτως ἐν τάξει τινὶ κεῖνται, τὰ δὲ
 » ἀπὸ τούτων οὐχὶ ἐν κανονικῇ σειρᾷ. Εἶνε δὲ ταῦτα τὸ Κ πρὸς
 » τὰ ἀριστερὰ καὶ κάτω ὅπερ μετὰ τοῦ Υ τῆς διφθόγγου ἀποτελεῖ
 » τὴν συλλαβὴν ΚΥ, εἶτα τὸ ἐν δεξιᾷ καὶ κάτω Ρ μετὰ τοῦ ἐν
 » ἀριστερᾷ καὶ κάτω Ι τὴν συλλαβὴν ΡΙ καὶ τὸ ἐν δεξιᾷ καὶ κάτω
 » Ο μετὰ τοῦ ἐν τῇ ἀριστερᾷ ἄνω γωνίᾳ τοῦ σταυροῦ παρεμβλη-
 » θέντος V τὴν συλλαβὴν ΟΝ· διότι Ν εἶνε τὸ ἐκεῖ ἀποτετυπωμέ-
 » νον γράμμα οὐχὶ δὲ Υ ὡς κακῶς ἐξελήφθη· διότι τὸ Υ ἄλλως
 » ἀποτυπῶνται ὡς φαίνεται κατὰ τὴν ἀριστερὰν κάτω γωνίαν τοῦ
 » Σταυροῦ, οὐδὲ εἶνε δυνατόν νὰ φέρωνται δύο τύποι τοῦ αὐτοῦ
 » γράμματος, ὡς διὰ τῶν λοιπῶν ἀναγνώσεων γίνεται. Οὕτω δὲ
 » ἐπετηδεύθη καὶ ὑπὸ τοῦ ἀποτυπώσαντος τὴν γριφώδη φαινομένην
 » ἐπιγραφὴν, ὥστε ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος τῆς φράσεως κατὰ τὴν
 » αὐτὴν γωνίαν νὰ συμπίπτωσι διὰ τοῦ Σ ἐν ἀρχῇ καὶ τοῦ Ν ἐν
 » τέλει. Ἡ δευτέρα λοιπὸν λέξις εἶνε ΚΥΡΙΟΝ, τὸ δὲ ὄλον ΣΕ-
 » ΒΟΥ ΚΥΡΙΟΝ πληρέστατον, ῥῆσις δηλ. παραινετικὴ ἀρμόζουσα
 » καὶ εἰς σφραγίδα, ἐὰν ἐκληρῶθῃ σφραγὶς τὸ κατασκευάσμα, καὶ
 » εἰς φυλακτήριον ἐὰν ὡς τοιοῦτο θεωρηθῇ· διότι δὲν δύναται τις
 » ν' ἀποφανθῇ περὶ τούτου, ἐὰν δηλ. εἶνε σφραγὶς ἢ φυλακτήριον,
 » ἂν μὴ ἴδῃ καὶ ἐξετάσῃ τοῦτο καὶ τὸ σχῆμα καὶ τὴν κατασκευὴν
 » καὶ τὸ μέγεθος.

» Ἐὰν θέλῃ τις νὰ προσθέσῃ τι ἐπὶ τοῦ κατασκευάσματος τού-
 » του δύναται νομίζω νὰ θεωρήσῃ τοῦτο ὡς σφραγίδα συμβολικὴν,
 » ἐφ' ἧς διὰ τὸ συμβολικὸν τοῦτο οὕτω διετέθησαν τὰ γράμματα
 » εἰς ἀποφυγὴν ἀπάτης ἰσως. Ἄλλὰ τοῦτο ἀπλῆ εἰκασία.»

Πᾶς τις, νομίζω, ἀπροκατάληπτος ἀναγνώστης βλέπει κάλλι-
 στα ὅτι τὰ ὑπὸ τοῦ κ. Δραγάτση λεγόμενα, ὅτι ὑφ' ἡμῶν ἄνευ

σκοποῦ τινος διεσκορπισμένᾳ τὰ γράμματα ἀναγινώσκονται, εἶνε λίαν τολμηρά, ἵνα μὴ τε ἄλλο εἴπωμεν. Τὴν δὲ τάξιν καὶ κανονικότητα, ἦν ὁ κ. Δραγάτσης ἐν τῇ ἑαυτοῦ ἀναγνώσει ἐνορᾷ, εἰλικρινῶς ἀνομολογοῦμεν ὅτι δὲν ἠδυνήθημεν νὰ διακρίνωμεν, καίπερ μετ' οὐ μικρᾶς προσοχῆς ἀκολουθήσαντες τὰς ὁδηγίας αὐτοῦ. Αὐταὶ τὸναντίον εἰς λαδύρινθον ἄγουσιν, εἰς ὃν, ὡς καὶ αὐτὸς ἀναγκάζεται ν' ἀνομολογήσῃ, ἄκων ἐπέπεσε. Περιπεσῶν δηλαδὴ εἰς ἀμνηχανίαν ἔνεκα τῆς μεγίστης ἀταξίας τῶν κατὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ γραμμάτων καὶ μὴ δυνάμενος ἄλλως νὰ ἐξέλθῃ ἐκ ταύτης ἀναγκάζεται νὰ παραδεχθῇ τὰ ξιν τινὰ καὶ ἅμα μὴ κανονικὴν σειράν, ἵνα διὰ τῆς ἀντιφατικῆς ταύτης ἐκφράσεως κατορθώσῃ νὰ παραγάγῃ τὸ μὴ κατ' αὐτὸν ἐξεζητημένον καὶ τὸ εἰς σφραγιῶδα ἀρμόζον Σέβου Κύριον, ἐν ἄλλαις λέξεσιν ἀναγκάζεται νὰ στοιχειοθετήσῃ. Περιττὸν ὅλως, νομίζομεν, νὰ εἴπωμέν τι πλέον περὶ τούτου, ἀφοῦ τὰ πράγματα αὐτὰ μονονουχί φωνὴν ἀφιᾷσιν, ὅτι ἡ ἀνάγνωσις τοῦ κ. Δραγάτσης εἶνε ὅλως ἀστήρικτος, δὲν νομίζομεν δ' ὅμως περιττὸν νὰ σημειώσωμεν καὶ ἐνταῦθα παροιμίαν τινὰ δημώδη, ἣτις ἐπῆλθεν ἡμῖν, ὅτε τὰ εὐθύς ἐν ἀρχῇ γραφόμενα περὶ τῆς ἀτάκτου ἡμῶν ἀναγνώσεως ἀνεγινώσκομεν, τὴν ἐξῆς· ἡ στραβὰ πα' ὀ γιαλός, ἡ στραβὰ ἀρμενίζω ἴγώ, ἥς τὸ τελευταῖον ἡμῖς προσφυῶς ἀρμόζει τῇ ἀναγνώσει τοῦ κ. Δ.

Ὁ δεῦτερος λόγος, ὁ ἀναγκάσας τὸν κ. Δραγάτση νὰ θεωρήσῃ ἀνεπαρκῆ τὴν ἀνάγνωσιν ἡμῶν, εἶνε, λέγει, ὅτι ἀναγκαζόμεθα νὰ δεχθῶμεν ἔρκο ἀντὶ ἔρκος ἐλλείψει τοῦ ς.

Τοιοῦτόν τι δὲν περιμένομεν ν' ἀκούσωμεν παρὰ τοῦ κ. Δραγάτσης, πλοῦτον ἀρχαιολογικῶν καὶ ἐπιγραφικῶν γνώσεων οὐχὶ ἀτόπως ἀντιποιουμένου, ἀφοῦ καὶ ὁ ἐλαχίστην εἶδησιν ἐπιγραφικῆς ἔχων γιγνώσκει κάλλιστα ὅτι οὐδὲν συνηθέστερον ἐν ταῖς ἀρχαίαις ἐπιγραφαῖς εἴτε ἐπὶ λίθων εἴτε ἐπὶ ἄλλης πολυτίμου ὕλης, ἐν τοῖς νομίμασι κ. τ. τ., ἢ ἐλλείψεις στοιχείων ἢ συλλαβῶν ἐκεῖ, ὅπου μάλιστα ὑπάρχει χῶρος πρὸς ἀποτύπωσιν ἢ ἐγγράραξιν τούτων, ἢ τὸναντίον πλεονασμοί,⁽¹⁾ συνηθέστατον δ' ἐν ταῖς χριστιανικαῖς ἐπιγρα-

(1) Ὁρκ Rochl I. A. 20, 56 Ἀθνα ἀντὶ Ἀθνα. 81 Ποτδῆν

φαίς ταῖς γνωσταῖς μάλιστα ἐπὶ ταῖς πολλαπλαῖς καὶ ποικίλαις συντηρήσεσιν, ὧν στρατιᾶν ὀλόκληρον δύναται τις νὰ ἰδῆ ἐν τῷ Corp. Inscription, Graec. T. II. Fasc. II.⁽¹⁾

Ἄλλα πλὴν τῶν ἤδη εἰρημένων ικανωτάτων πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ ὅτι ἡμεῖς οὐδαμῶς ἠμάρτομεν προσθέντες τὸ ς, ἢ παράλειψις τούτου ἀπὸ τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος λέξεως προήλθεν ἕνεκα ἐλλείψεως χώρου, ὅπερ πᾶς τις δύναται νὰ ἰδῆ· δύναται δὲ νὰ ἰδῆ καὶ τοῦτο ὅτι ὁ τεχνίτης ἐπεδίωξε μετὰ μεγάλης ὄσον ἔνεστι προσοχῆς τάξιν καὶ ἀλληλουχίαν προσπαθῶν, ὡς ἐκ τῆς θέσεως αὐτῶν τῶν γραμμάτων καταφαίνεται, ν' ἀποφύγῃ τὴν σύγχυσιν καὶ ἀσάφειαν, ἧτις μόνον ὑπάρχει ἐν τῷ ἐσφαλμένῳ τρόπῳ τῆς ἐξετάσεως τοῦ κ. Δ. Οὕτως συγκεχυμένα τὰ γράμματα νομίζων δὲν παρετήρησεν ὅτι, ἐὰν ὁ τεχνίτης ἤθελε νὰ ἐκτυπώσῃ τὸ ς, ἢ ἔπρεπε μετὰ τὸ τελευταῖον Ο ἢ κάτωθεν τοῦ Κ νὰ τοποθετήσῃ αὐτό, ἀλλὰ χώρου ἐκεῖ μὴ ὑπάρχοντος, παρέλιπε τοῦτο, ὅπως θὰ ἠδύνατο νὰ παραλίπη καὶ χώρου ὑπάρχοντος, ὡς τὰ ἀνωτέρω ἐν ὑποσημειώσει παρατεθέντα παραδείγματα ἀποδεικνύουσιν.

Τρίτος λόγος τοῦ ἀνεπαρκοῦς τῆς ἡμετέρας ἀναγνώσεως εἶνε,

ἀντὶ Ποτειδάν. 372, 19 Ἀντίμαχο ἀντὶ Ἀντίμαχος. 25 Ἀρίσταρχο ἀντὶ Ἀρίσταρχος. 27 Ἀριστόδημο ἀντὶ Ἀριστόδημος. 73. Δημόκριτος ἀντὶ Δημόκριτος. 95. Ἐπίκουρο ἀντὶ Ἐπίκουρος κ. ἄ. π. αὐτ. C. I. A. II. 578 στ. 25 πρότερο ἀντὶ πρότερον. 616 στ. 16. Διονύσιο ἀντὶ Διονύσιον. 1055 φυτεύοντα ἀντὶ φυτεύοντας κ. π. ἄ. C. I. G. Gemm. 7045 Ἀρποκράτ ἀντὶ Ἀρποκράτης. 7237 Πελαγι ἀντὶ Πελαγίου. 7252 Σελευκ ἀντὶ Σελεύκου. 7309. Εὐπλοι ἀντὶ Εὐπλοια κ.τ.λ. κ.τ.λ. Manuel de Numismatiq. ancienn. p. M. Hennin. Atlas. Paris. 1872. II. 20, 5 Ἀμυντ ἀντὶ Ἀμύντα. II. 26, 2. Ἀμφικτιο ἀντὶ Ἀμφικτιόνων. II. 27, 7. Ἀθην ἀντὶ Ἀθηναίων κ.τ.λ. Ὁ βουλόμενος πλείονα ἰδ. Descript. de Medailles Antiq. Gr. et Rom. et cet. p. T. E. Mionnet καὶ περὶ τῶν νομισμ. τῶν Βυζαντ. αὐτοκρ. ὄρ. Description. Général des Monn. Byzant. et cet. p. J. Sabatier καὶ M. Henry Cohen. Pars 1862.

(1) Ὅρ. αὐτ. ἰδίχ 8618 καὶ 8695.

(ΤΟΜ. Ζ΄.)

λέγει, ὅτι ἀναγκάζομεθα νὰ κατέλωμεν εἰς συμπληρώσεις Σὺ [ὁ σταυρός δηλ.] βίου ἔρκος [εἶ].

Ἡ λέξις σταυρός παρελείφθη, διότι εὐκολώτατα ἐννοεῖται ἐκ τοῦ αὐτῆθι ἐκτετυπωμένου σχήματος τοῦ σταυροῦ, ἣν προσεθέσαμεν ἐξηγούντες οὐχὶ συμπληροῦντες τὸν νοῦν τῆς ἐπιγραφῆς. Τοῦτο δὲ ποιήσαντες οὐδαμῶς ἠμάρτομεν, διότι εὐτυχῶς ὑπάρχει ἐπιγραφή ἐπὶ χαλκοῦ σταυροῦ,⁽¹⁾ ἐν ἣ ἡ λέξις σταυρός ἐλλείπει δι' ὃν καὶ ἐν τῇ προκειμένῃ λόγον. Οὐδὲν δὲ λέγομεν περὶ τῆς παραλείψεως τοῦ εἶ, διότι οὐδ' αὐτὸς ὁ κ. Δ. ἐκ τοῦ συντακτικοῦ τὰς τοιαύτας παραλείψεις ἀγνοεῖ.

Τέταρτος λόγος δι' οὗ θεωρεῖται ἀνεπαρκῆς ἡ ἀνάγνωσις ἡμῶν εἶνε κατὰ τὸν κ. Δραγάτην τὸ ἐξεζητημένον τῆς ἐννοίας τῆς ἐπιγραφῆς. Πῶς ὁ σταυρός, λέγει, εἶνε ἔρκος βίου; τοῦτο ἰδίᾳ φαίνεται πῶς ἐξεζητημένον.

Ἄλλ' ἂν τοῦτο, εἰς ὃ ἀποδίδεται ὑπὸ τοῦ κ. Δραγάτη καὶ ἰδιάζουσα σημασία, εἶνε ἐξεζητημένον, τότε τί δύναται νὰ λεχθῆ περὶ τῶν προσαγορεύσεων τοῦ σταυροῦ τῆρος τῆς οἰκουμένης, ἀπόρθητον καὶ θεῖον, περιτείχισμα τῆς ἐκκλησίας, θεμέλιον τῆς ἐκκλησίας, ἰσχύς καὶ ὀχύρωμα ἀνθρώπων, ὁσίων περιχράκωμα, ἀδιάσειστον ἔρεισμα, σωζομένων σοφία καὶ στήριγμα, στηριγμὸς τῶν πιστῶν, βᾶσις τῆς εὐσεβείας, κακῶν πολλῶν ἀμυντήριον, λιμὴν σωτηρίας, τῆς σωτηρίας εὐτυχέστατος ὄρμος, χειμαζομένων λιμὴν, λιμὴν ποντοπόρων ἀχειμαστος, ἀρραγὲς φυλακτήριον, οἰκουμένης φύλαξ, νηπίων φύλαξ, πάντων τῶν πιστῶν φυλακτήρ, ἀπορούντων προστάτης, τῆς πολιτείας κραταιὰ προστασία, σκέπη κραταιά, οἰκουμένης ἀσφάλεια, παντὸς τοῦ κόσμου διάσωσμα, βροτῶν τὸ διάσωσμα, φωτὸς ἀκηράτου λυχνία, μάχιρα ἢ ἐκκόπτουσα τὰ κέρατα τῶν δαιμόνων, δίστομος σπάθη τῶν πιστῶν, τῆς εἰρήνης ὄπλον, ὄπλον θεοχάλκευτον, θυρεὸς τῆς πίστεως, σκόλοψ βαρβάρων, βαλβίς τῶν ὁδοιπορούντων, ζωῆς τράπεζα,

(1) Or. Corp. Inscription. Gr. Tom. II. Fasc. II. 9075: Εἰς τοὺς ἔωνας νικᾷ, ἐνθα ὁ πολὺς Kirchhoff ὑποσημαιοῖ, nempe ὁ σταυρός.

ζωῆς δοχεῖον, κρατῆρ τοῦ νέκταρος ἔμπλεως, πιστῶν μυριώνυμον εὐχος καὶ τέλος μωρολόγων ἀλόγων ἀγνοια;

Πᾶσαι αὗται αἱ προσωνομίαι τοῦ σταυροῦ δὲν ἀποδεικνύουσιν ἡλίου φαινοτέρου, ὅτι ἡ ἡμετέρα ἀνάγνωσις ὀρθῶς ἔχει; ἢ μὴ καὶ αὗται αἱ πλήρεις βαθείας ἐννοίας προσωνομίαι ἔγνε ἐξεζητημέναι;

Πρὸς τοὺς ἄλλοις προστίθῃσιν ὡς τελευταῖον λόγον ἀπὸ δὲ τελευταῖον πάντων ἄλλο τι ζητεῖ τις ἐπὶ σφραγίδος, διότι τοιοῦτον κείνε τὸ κατάσκευασμα, ἢ τὴν προσφώνησιν ταύτην πρὸς τὸν «Σταυρόν.»

Ἄλλ' ἂν ἡ μικρὰ αὕτη ὀπτὴ πλίνθος ἦτο σφραγίς, ὡς ἐσφαλμένως ὑπολαμβάνει ὁ κ. Δραγάτσης, ἢ ἀνάγνωσις Σέβου Κύριον πάντως θὰ ἦτο ἄνευ σκοποῦ ἢ μᾶλλον γελοία, διότι τί κοινὸν μεταξὺ σφραγίδος καὶ Σέβου Κύριον; Τὸ Σέβου Κύριον ἄλλοθι ἀρμόζει ἢ ἐν σφραγίδι. Ἄλλ' οὐδὲ συμβολικὴ σφραγίς δύναται νὰ ἦνε, ὡς εἰκάζει ὁ κ. Δραγάτσης, πρῶτον διότι αἱ χριστιανικαὶ συμβολικαὶ σφραγίδες φέρουσι διάφορα σύμβολα, οἷον ἰχθύν, ὄφιν, περιστερὰν κτλ., τοιοῦτον δὲ σύμβολον δὲν ὑπάρχει ἐπὶ τῆς μικρᾶς ταύτης ὀπτῆς πλίνθου, ἀλλὰ μόνον ἐν τοῖς λόγοις τοῦ κ. Δραγάτσης. Ἐπειτα ἔλαθε τὸν κ. Δραγάτσην ὅτι διὰ γραμμάτων, ἀποτελούντων μάλιστα πλήρει ἐννοίαν, ἡ σφραγίς δὲν καθίσταται συμβολικὴ ἐννοίας τινός, ὡς ὀρθῶς παρατηρεῖ ὁ φίλτατος κ. Λαμπάκης. Ὡσαύτως ὀρθῶς παρατηρεῖ ὁ κ. Λαμπάκης ὅτι ἂν ὁ κ. Δραγάτσης διὰ τῆς φράσεως εἰς ἀποφυγὴν ἀπάτης ἐννοεῖ ἀποφυγὴν παραποιήσεως τῆς σφραγίδος, δὲν εἶνε ὀρθόν, διότι ὁ θέλων νὰ παραποιήσῃ σφραγιδά τινά δὲν ἐξετάζει τί λέγει ἡ σφραγίς, θὰ παραποιήσῃ ταύτην ἀκριβῶς ὡς ἔχει τὸ πρότυπον, καὶ ἄς ἀγνοῇ τὸ περιεχόμενον. Παραποιήσιν δὲ μεγαλειτέραν ἢ προκειμένη σφραγίς(;) δὲν δύναται νὰ λάβῃ ἢ ἀναγινωσκομένων τῶν γραμμάτων ὡς ἀναγινώσκει ὁ κ. Δραγάτσης, οὐ πάντα τὰ ἐπιχειρήματα ὑπὲρ τῆς ἑαυτοῦ ἀναγνώσεως καὶ κατὰ τῆς ἡμετέρας ἐξηλέγησαν, νομίζομεν, ἤκιστα ὀρθὰ καὶ ἀσφαλῆ.⁽¹⁾

(1) Ὁ κ. προσέτι καὶ τὰ ἐν σελ. 185 λεγόμενα περὶ σφραγίδ.

Ὅ,τι δὲ μάλιστα προσβάλλει τοῖς ὀφθαλμοῖς τοῦ ἀναγνώστου εἶνε τὸ ἀξίωμα μεθ' οὗ ἀποφαίνεται ὅτι «οὐδὲ εἶνε δυνατόν νὰ φέρωνται δύο τύποι τοῦ αὐτοῦ γράμματος.» Τί συνηθέστερον διττῆς γραφῆς τῶν γραμμάτων ἐν ἐπιγραφαῖς χριστιανικαῖς, οὐ μόνον ἐκτεταμέναις ἀλλὰ καὶ βραχυτάταις; ⁽¹⁾

Πλὴν τοῦ κ. Δραγάτση τὴν ἡμετέραν ἀνάγνωσιν ἐλέγχει ἐπίσης ὡς μὴ ὀρθὴν καὶ ὁ φίλατος κ. Λαμπάκης ὑπερασπίζων τὴν ὑπ' αὐτοῦ πρὸ ἱκανοῦ χρόνου ἐν τῷ Δελτίῳ τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἑταιρίας τῆς Ἑλλάδος ⁽²⁾, δημοσιευθεῖσαν μετὰ τινων ἄλλων παρατηρήσεων καὶ δὴ ὅτι ἡ μικρὰ αὕτη ὀπτὴ πλίνθος ἀνήκει εἰς τὴν τρίτην, ὡς λέγει, τάξιν τῶν χριστιανικῶν σφραγίδων, «δι' ὧν οἱ Χριστιανοὶ ἐσήμαινον ποσότητας πραγμάτων τινῶν ἢ ἕκ πηλοῦ ἢ ἐξ ἑτέρας εὐπλάστου ὕλης οἰκιακὰ σκευῆ, κεράμους, ὑδρίας, ἀγγεῖα, ἢ τι ἕτερον· καὶ τοιαύτη πρὸς σκοπὸν τοιοῦτον καὶ ἡ σφραγὶς τοῦ Χριστιανοῦ Συβέρου.» Ἐν δὲ τῷ Δελτίῳ τοῦ περιοδικοῦ ⁽³⁾ Ἑβδομάδος ἀποφαίνεται πλέον ὠρισμένως ὅτι ἡ μικρὰ αὕτη ὀπτὴ πλίνθος εἶνε μικρὰ οἰκογενειακὴ σφραγὶς, ἀνήκουσα εἰς Χριστιανόν τινα Συβέρον (ἀναγίνωσκ. Σύβερρον), δι' ἧς ἐπεσημαίνοντο οἱ ἐκ τοῦ οἴκου αὐτοῦ εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐκπεμπόμενοι ἄρτοι (Προσφορά, Ἀγάπαι, Ἄρτοι, Μνημόσυνα, Ἐορταί, Ἐλεημοσύναι). Ἐπείσθη δέ, λέγει, ν' ἀποδεχθῆ τὴν μικρὰν ταύτην ὀπτὴν πλίνθον τοιαύτην σφραγίδα ἐκ τούτου ὅτι εἶδεν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις, ὅπου ἐπικρατεῖ εἰσέτι τὸ σύστημα(;) νὰ πέμπωσιν εἰς τὸν ἱερέα κατὰ Κυριακὴν οἱ ἐνοριῖται ἄρτους ἀντὶ ἄλλης ἀμοιβῆς, ὁμοίας σφραγίδας, φερούσας τὸ ὄνομα τοῦ οἴκου πρὸς γνῶσιν τοῦ ἱερέως πόθεν ὁ ἄρτος. Καὶ ταῦτα μὲν ὡς πρὸς τὴν ἐκδοχὴν τῆς μικρᾶς ταύτης ὀπτῆς πλίνθου· περὶ δὲ τῆς προταθείσης δια-

(1) C. I. G. T. IV. Πίν. XII. 8728 ἐνθα U καὶ V καὶ ὁμ. 8752 Πίν. XII. 8804. ἐνθα Θ καὶ θ. ο καὶ O. U καὶ V καὶ u. A καὶ a. ρ καὶ P Π. XVII 9544 ε καὶ ε. A καὶ a. ε καὶ B. 8691. OV καὶ OY καὶ 8 κτλ. κτλ. κτλ.

(2) σελ. 506 κ. ε. (3) ἀρ. 13 σ. 2.

Ἡ κατὰ τὸ διάγραμμα λοιπὸν τοῦτο γινομένη ἀνάγνωσις καλεῖται κατὰ τὸν φίλτατόν κ. Λαμπάκην κυκλική καὶ συνεχής! Κυκλικῶς πῶς ἀναγινωσκόμενα τὰ γράμματα θὰ παρῆγον τὸ ἐξῆς ἐξάμβλωμα ΣΥΒΕΡΟΚΙΟΥ

Πλήν ὁμοίως τῆς ἀπάτης ταύτης περιέπεσεν ὁ κ. Λαμπάκης καὶ εἰς ἑτέραν. Ἐν τῷ Δελτίῳ δηλ. τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἑταιρίας τῆς Ἑλλάδος⁽¹⁾ λέγει «Ὁ τύπος τῆς ἐκφράσεως [Συβέρου οἶκος] ἐστὶν ἀρχαιότατος καὶ συνήθης τῇ γλώσσῃ τῶν πρώτων χριστιανῶν· ἤδη ἐν αὐταῖς ταῖς ἐπιστολαῖς τῶν Ἀποστόλων »εὐρίσκομεν παραλλήλους ἐκφράσεις «Στεφανᾶ οἶκος,»⁽²⁾ «Φιλίππου οἶκος,»⁽³⁾ «Ὀνησιφόρου οἶκος,»⁽⁴⁾ ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ ὄνομα »Συβέρος Severus καὶ Σεβήρος ἦν κοινότατον μεταξὺ τοῦ κλήρου καὶ τοῦ λαοῦ τῶν πρώτων αἰώνων καὶ εἰς τῶν αὐτοκρατόρων (γράφ. δύο) τῆς Ῥώμης ἐκαλεῖτο ὡσαύτως Σευήρος [Ἀλέξανδρος Σευήρος ἀπὸ τοῦ 222—235 βασιλεύσας. » Ἀλλὰ τὸ ὄνομα τοῦ αὐτοκράτορος ἢ μᾶλλον τῶν αὐτοκρατόρων, Σεπτιμίου, καὶ Ἀλεξάνδρου καὶ τῶν ἄλλων δὲν εἶνε ΣΥΒΕρος, ἀλλὰ ΣΕΒΗρος ἢ ΣΕΥΗρος ἢ ΣΕΟΥΗρος, γιγνόμενα ἐκ τοῦ ἐπιθέτου severus. Ἄνθρωπος δὲ Σύβερος⁽⁵⁾ ὀνομαζόμενος οὐδαμοῦ τῆς γῆς φαίνεται ὑπάρξας καὶ μόνον διὰ τῆς μαγικῆς ράβδου τοῦ κ. Λαμπάκη ἠδύναντο οἱ πολυπληθεῖς Σεβήροι ἢ Σευήροι ἢ Σεουήροι νὰ γείνωσι Σύβεροι, διότι κατὰ τοὺς σήμερον φθολογολογικοὺς καὶ ὀρθογραφικοὺς νόμους τοιαύτη μεταμόρφωσις εἶνε ἀδύνατος. Ἐπρεπε δὲ ὁ κ. Λαμπάκης πρὶν μεταμορφώσῃ τὸν ΣΕΒΗρον ἢ ΣΕΥΗρον ἢ ΣΕΟΥΗρον εἰς ΣΥΒΕρον ν' ἀναγνώσῃ τὰς διαφόρους περὶ τῶν τοιούτων πραγματείας τοῦ περὶ τὰ τοιαῦτα δεινοῦ κ. Γ. Χατζιδάκη. Ὅτι δὲ ἐλέγετο ἐν τοῖς ἀποστολικοῖς

(1) σελ. 513.

(2) Α'. Κορινθ. α'. 16.—(3) Πράξ. κα'. 8.

(4) β'. Τιμόθ. δ'. 19.

(5) Τὸ ὄνομα εἶνε γνωστὸν μόνον ὡς ὄνομα πόλεως Ἰλλυρικῆς, ἣν ἀναφέρει Στέφανος ὁ Βυζάντιος.

χρόνοις Στεφανᾶ οἶκος, Φιλίππου οἶκος κτλ., ὅπως σήμερον καὶ πάντοτε καὶ πανταχοῦ, οὐδὲν ἔχει κοινὸν πρὸς τὸ ἡμέτερον ζήτημα· ἢ δὲ ἐπίνοια, δι' ἧς θέλει νὰ φέρῃ εἰς σγέσιν τοὺς ἀπείρους ἐν τῷ κόσμῳ ὑπάρχοντας οἶκους πρὸς τὴν προκειμένην ἐπιγραφὴν, μᾶς ὑπομινῆσκει τὴν παροιμίαν *baculum in angulo pluit ergo*.

Δὲν εἶνε δὲ καθ' ὅλα ὀρθὸν οὐδὲ τὸ λεγόμενον ⁽¹⁾ ὑπὸ τοῦ κ. Λαμπάκη ὅτι « ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος σφραγίς τοῦ κ. Νίδλερ βεβαίως δὲν ἀνήκει εἰς τὰς σφραγιδας τῶν φυλακτηρίων, διότι τὸ περιεχόμενον ταύτης δὲν ἀνταποκρίνεται πρὸς τὸν τύπον τῶν φυλακτηρίων, ὅστις ἦν εὐχὴ τις, οἷον ΣΩΣΑΙΣ, ΦΥΛΑΞΑΙΣ, ἢ μυστηριώδη τινὰ γράμματα » διότι ἐκτὸς τούτου καὶ ἐξορκισμοὶ κατὰ τοῦ διαβόλου ἑμμετροὶ μάλιστα καὶ ἐνίοτε μετὰ λέξεων ἀρχαίων καὶ ποιητικῶν ἐπὶ φυλακτηρίων εὐρίσκονται ἢ ἄλλο τι σχετικὸν πρὸς τὴν ἐπ' αὐτῶν ἀποτετυπωμένην εἰκόνα. ⁽²⁾

Καὶ ταῦτα μὲν οὕτως· ἰδῶμεν δὲ νῦν τίνες εἰσὶν οἱ λόγοι, ἐφ' οἷς ἐρειδόμενος ὁ κ. Λαμπάκης ἀπορρίπτει τὴν ἡμετέραν ἀνάγνωσιν καὶ ἐμμένει ἐν τῇ ἰδίᾳ πολλαχοῦ ὡς φαίνεται ἐσφαλμένῃ. « Ὁ κ. Ἡρειώτης, λέγει, ἀνέγνω « Σὺ βίου ἔρκος, » ἀνάγνωσις, ἣτις φαίνεται μὲν πιθανὴ εἰς τὸν κ. Δραγάτσην, ἀλλὰ διὰ 4 λόγους οὐχὶ καὶ ἐπαρκῆς.

» Καὶ οἱ τέσσαρες ὁμοῦς οὗτοι λόγοι τοῦ κ. Δραγάτση οὐδὲν νῆσχύουσιν πρὸ ἐτέρου πολὺ σπουδαιότερου ἐπιστημονικοῦ λόγου· ὅπως ὁ κ. Δραγάτσης εὐρυῶς ἀνέγνω ΣΕΒΟΥ ΚΥΡΙΟΝ, οὕτως

(1) ὁρ. Δελ. Ἰστ. Ἐ. Ἐ. Ἐ. σελ. 516.

(2) ὁρ. C. I. G. T. IV. 9065 ἐνθα φέρεται ἐπὶ μὲν τῆς προσθίας πλευρᾶς φυλακτηρίου τινὸς ἢ ἐξῆς ἐπιγραφῆς: Φεῦγ' ἀπ' ἐμ[ῆς] καρδίης, δολομήχανε, φεῦγε τάχιστα, || φεῦγ' ἀπ' ἐμῶν μελέων, ὄρι, πῦρ, Βε-λιάρ κ[ακ]ορέ[κτα], || δράκων, θή[ρ].... λύσσα..... || β[ά]τταν[ο]ς || ὄφ[θαλμ]οῦ καὶ προτογόν[ο]υ [μ]έ[νο]ς.... || λυγ[ρό]ν, ἐπ[ὶ] κ[α]σ[υ]τέρ[η]σι κ[ακ]ί[ης]... καὶ θ[α]νάτ[ο]ιο' || Χ[ρ]ιστό[ς] ἄναξ κέλιτέ σε φυγε[ῖ]ν εἰ[ς] λε[ῖ]τμα θ[α]λάσσης || Ἐγέας σκοπέλων... ὠκε[α]ν[ο]ί, || εἰ[ς] ἰονοπ[υ]-ρ[ε]ί[ον], ἀτάσθα[λον]· ἀλλ' ὑπ[ο]πέ[ει]κα. Ἐπὶ δὲ τῆς ὀπισθίας, ἐν ἣ καὶ-

»εὐφυῶς ὁ κ. Ἐρειώτης ἀνέγνω ΣΥ ΒΙΟΥ ΕΡΚΟ[ς]· ὁ λόγος
»ἔγκειται ἀλλαγῶ.

»Ἐκάστη ἐπιστήμη ἔχει ὠρισμένον κύκλον ὄρων, λέξεων, καὶ
»ἐκφράσεων· τὸ ἔρκος ἐνταῦθα ὁ κ. Ἐρειώτης τὸ ἐκλαμβάνει βε-
»βαίως ἀντὶ τοῦ προπύργιον, βοήθεια κτλ. Ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ
»ὅμως οὐδέποτε οἱ ἀρχαῖοι Χριστιανοὶ θὰ ἔλεγον περὶ τοῦ Σταυ-
»ροῦ «ἔρκος βίου.» Ἔχομεν πλῆθος χριστιανικῶν ἐπιγραφῶν ἐπι-
»κλήσεων τοιούτων, ἐν οὐδεμιᾷ ὁμοίως εὐρηται ἢ λέξις ἔρκος, ἥτις
»εἶνε καθαρῶς Ὀμηρικῇ, ἀπαντῶσα συνήθως ἐν τῇ στερεοτύπῳ
»ἐκφράσει «ποῖόν σε ἔπος φύγεν ἔρκος ὀδόντων;» καὶ ἐν ταῖς «ἔρκος
»Ἀχαιῶν,» «ἔρκος πολέμοιο.»

»Ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ ἔχομεν τὰς γνωστὰς παραλλήλους
»χριστιανικὰς ἐκφράσεις. «Σύ μου δύναμις, Σύ μου ἀντίληψις,
»βοήθεια, ἐλπίς, καὶ τὸ πάντων συνηθέστατον, μετὰ τοῦ σημείου
»τοῦ Σταυροῦ «Σταυρὲ βοήθει τῷ σῶ δούλῳ ἢ τῷ σῶ ικέτῃ»
»λέξεις ὅπως συναισθήσεως χριστιανικῆς, οὕτως ἐνῶ ἢ λέξις
»δύναμις εὐρηται 114 φορές ἐν τῇ Κ. Διαθήκῃ, τὸ ῥῆμα ἀν-
»τιλαμβάνεσθαι, ἐξ οὗ ἀντίληψις, τὸ ῥῆμα βοηθεῖν βοηθός καὶ
»βοήθεια 10, ἢ λ. ἐλπίς 52 καὶ οὕτω καθεξῆς,⁽¹⁾ ἢ λέξις «ἔρκος»
»εἶνε λέξις ὅπως ἄγνωστος ἐν τῇ θρησκευτικῇ γλώσσῃ τοῦ λαοῦ
»καὶ μάλιστα ἐπὶ σφραγίδων τοιούτων.

Ἐν ἄλλαις λέξεσι τὸ πλημμυλὲς τῆς ἡμετέρας ἀναγνώσεως ἔγ-

ται ἢ εἰκῶν τοῦ Σωτῆρος ἐσταυρωμένου κ. ἄ. ἀναγινώσκονται τὰ ἐξῆς·
IC. XC. καὶ ἐκατέρωθεν τῶν εἰκόνων: π[ά]τ[ε]ρ, εἰς χ[ε]ρ[ά]ς σου παρ[κ]-
τ[θ][η][μ][ι] [τὸ] π[νεῦ]μ[ά] μου. Ἡ μήτηρ σου. Ὁ υἱός σου. Ἐπίσης αὐ-
τόθ. 9064: ἐξορκίζω σὲ μ[ου?] ἀπαλλάσσειν, [εὐ]μενί[ζ]ο, ἵνα μὴ ποτε
καταλείπῃς τὸν τόπον σου, ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου Θεοῦ ζῶντος....
ὁς μ[έ]νον ἐπὶ τῷ τόπῳ ἰψήστ[ω] ἦστηκε. Χρ. |ν|ικῆ. ἐνθα ὄρ. ὑποση-
μείωσ. ἐκδότη. ἐπίσης ὄρ. 9066, ἐνθα μετὰ τῶν ἀναλόγων εἰκόνων φέ-
ρεται ἐπὶ μὲν τοῦ ἐτέρου μέρους τοῦ φυλακτηρίου: ἰδοῦ, υἱός σου, ἐπὶ
δὲ τοῦ ἐτέρου: ἰδοῦ, μήτηρ σου.

(1)·Τοιαύτην στατιστικὴν καὶ πᾶς τις ἄλλος δύναται νὰ κάμῃ ἔχων
πρὸ ὀφθαλμῶν τὰ λεξικά τῆς τε Παλαιᾶς καὶ Νέας Διαθήκης.

κειται κατὰ τὸν κ. Λαμπάκην ἐν τούτῳ ὅτι τῆς λ. ἔρκος, ἤτις εἶνε καθαρῶς Ὀμηρικῆ (ὀρθότερον θὰ ἔλεγε ποιητικῆ), οὐδαμῶς ἠδύνατο νὰ γείνη χρήσις ἐνθάδε καὶ ἐτι αὕτη ἐν τῇ θρησκευτικῇ γλώσσῃ τοῦ λαοῦ καὶ μάλιστα ἐπὶ σφραγίδων τοιούτων εἶνε ἄγνωστος.

Ἄλλὰ πρὸς ταῦτα παρατηροῦμεν ἐτι τὸ λεγόμενον ὑπὸ τοῦ κ. Λαμπάκη ὅτι ἡ λ. ἔρκος ἐν τῇ θρησκευτικῇ γλώσσῃ τοῦ λαοῦ εἶνε ἄγνωστος καὶ μάλιστα ἐπὶ σφραγίδων τοιούτων δὲν ἔπρεπε νὰ ῥηθῆ, διότι ἡμεῖς ἀπεδέχθημεν τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος μικρὰν ὀπτὴν πλίνθον φυλακτήριον⁽¹⁾ οὐχὶ δὲ σφραγίδα· διότι σφραγίς μετ' ἀναγλύφων γραμμάτων, ἀναγλύφου τύπου τοῦ σταυροῦ καὶ κρασπέδου, οἷα ἡ προκειμένη μικρὰ ὀπτὴ πλίνθος φέρει, ἀκριβῶς πρὸς σκοπὸν τοιοῦτον, οἷον ὁ κ. Λαμπάκης λέγει ἐτι ἐχρησίμευεν ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος, ὡς ἄχρηστος εἶνε πάντῃ ἀδύνατος· πρῶτον καθόσον οἱ χαρακτῆρες ἐν τοιαύταις σφραγίσιν πρέπει νὰ ᾔνε ἐντετυπωμένοι καὶ κατ' ἴδιον μάλιστα τρόπον οὐχὶ δὲ ἐκτετυπωμένοι, ἂν πρέπει οὗτοι ἐπὶ τοῦ ἄρτου μετὰ τὴν ὀπτῆσιν αὐτοῦ νὰ φυλαχθῶσιν, ἀλλὰ τοῦτο εἶνε ἀδύνατον, ἐχόντων τούτων ὅπως ἔχουσι, διὰ λόγους, οὓς αὕτη ἡ πείρα διδάσκει· ἔπειτα τὰ γράμματα ἔπρεπε νὰ ᾔνε ἐκ δεξιῶν πρὸς τὰ ἀριστερὰ καὶ ἀντιθέτως, ἵν' ἀποτυπούμενα κηνηταὶ κανονικῶς καὶ ἐν τάξει. ⁽²⁾ Ἐπὶ τοιούτων λοιπὸν φυλακτηρίων δὲν ἦσαν ξέναί αἱ ποιητικαὶ λέξεις, ὡς ἡ ἀνωτέρω ἐν ὑποσημειώσει παρατεθεῖσα ἐπιγραφή ἀποδεικνύει, ἐξελέγγυσα ἅμα

(1) Οὐδαμῶς ἐλαττώνει τὸ ὀρθὸν τῆς ἀναγνώσεως ἡμῶν ἂν τὴν μικρὰν ταύτην ὀπτὴν πλίνθον ἀποδεχθῶμεν, ὅπερ εἶνε πολὺ πιθανόν, ὡς τύποι εἴτε προτύπωμα χρησιμεῖον πρὸς ἐκτύπωσιν μεταλλίνων φυλακτηρίων. Γνωστὸν δηλαδὴ εἶνε ὅτι ἡ διὰ χωνεύσεως τῶν μετάλλων διάφορα ἀντικείμενα κατασκευάζοντες προπαρασκευάζουσιν ἐξ οἰασθῆποτε ὕλης τὸν τύπον ἢ τὸ προτύπωμα ἐκείνου, ὃ θέλουσι νὰ κατασκευάσωσιν, εἶτα τοῦτο ἐκτυποῦσιν εἰς τὸ κοινῶς τυπόχρωμα ἢ κοκκινόχρωμα καλούμενον, ὅπερ ἰσχυρῶς συμπεπιεσμένον ἐμπεριέχεται ἐντὸς σιδηροῦ σκεύους, σχηματίζοντες οὕτω τὸ κοινῶς λεγόμενον καλυῖπι, ἐν ᾧ ἐγγεῖται εἶτα τὸ τακὲν μέταλλον, ὅπερ ἀκριβῶς λαμβάνει τοὺς χαρακτῆρας τοῦ προτύπου.

(2) Διὰ τοὺς αὐτοὺς ἀκριβῶς λόγους οὐδὲ προτύπωμα, ἂν ἤθελέ τις δισχυρισθῆ, σφραγίδος δύναται νὰ ᾔνε.

καὶ τὸν δὴθεν ἐπιστημονικὸν λόγον τοῦ κ. Λαμπάκη, ὅστις γράφων φαίνεται ὅτι ἐλησμόνησε καὶ τὰς ἐπιγραφὰς τῶν φυλακτηρίων καὶ τὰς ποιητικωτάτας λέξεις καὶ φράσεις, ὧν βρήθουσι τὰ ἐκκλησιαστικὰ συγγράμματα, τὰς λαμπρὰς ἐκείνας ὡδὰς τῶν κανόνων, τὸ ὑπὲρ τοῦ Νόννου εἰς ποιητικὴν γλῶσσαν μεταβληθὲν Εὐαγγέλιον τοῦ Ἀποστόλου Ἰωάννου, τὰ Ὀμηρόκεντρα καὶ τὰς λοιπὰς Χριστιανικὰς ἐπιγραφὰς κτλ. κτλ., ἐνθα ἀπαντῶσι πλείστα ποιητικαὶ λέξεις οὐδεμία δὲ καταλληλοτέρα τῆς λέξ. ἔρκος πρὸς δήλωσιν τοῦ πάντα τὸν βίον περιφράσσοντος καὶ φρουροῦντος σταυροῦ. Λανθάνει δὲ αὐτόν, ὡς φαίνεται, ὅτι οὐχὶ θεολόγοι, ἀλλὰ φιλόλογοι ἐξέδωκαν τὰς πλείστας τῶν χριστιανικῶν ἐπιγραφῶν καὶ οἱ λόγοι αὐτοῦ, ὅτι «ἐκάστη ἐπιστήμη ἔχει ὠρισμένον κύκλον» ὄρων, λέξεων, καὶ ἐκφράσεων,» εἶνε ἀτυχεστάτοι, διότι οὐχὶ φιλόλογοι, ἀλλ' ἀνθρώποι ὀλίγον γινώσκοντες ἀνάγνωσιν καὶ γραφὴν δύνανται νὰ ἐλέγξωσι τὴν πλάνην του, νομίζοντος ἐπιστημονικὸν ὅ,τι ἀληθῶς πᾶν ἄλλο εἶνε ἢ τοιοῦτον. Δὲν πιστεύομεν δὲ ὅτι δύνανται τις νὰ φέρῃ εἰς ἀντίρρησην τῆς ἡμετέρας ἀναγνώσεως ὅτι τὸ Ι εἶνε ἐν ἄλλῳ στίχῳ κεχωρισμένον ἀπὸ τοῦ Β, διότι καὶ οἱ ὀλίγας μόνον ἐπιγραφὰς ἀναγνόντες γινώσκουσιν ὅτι ἐν ταύταις δὲν τηροῦνται οἱ περὶ τῶν συλλαβισμῶν κανόνες τῶν γραμματικῶν.⁽¹⁾

Ἐπειδὴ λοιπὸν ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε εἰρημένων συνάγεται ὅτι οἱ λόγοι, οὗς οἱ κ.κ. Δραγάτσης καὶ Λαμπάκης ἐπήνεγκον κατὰ τῆς ἡμετέρας ἀναγνώσεως καὶ ὑπὲρ τῆς ἑαυτῶν οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ ἔπεα πτερόεντα, διὰ τοῦτο ἐμμένομεν εἰς τὴν ὑφ' ἡμῶν προταθεῖσαν ἀνάγνωσιν ΣΥ ΣΙΟΥ ΕΡΚΟ[ς], ἣν παρέχει ἡ φυσικὴ καὶ συνεχὴς σειρὰ τῶν γραμμάτων, ἀναγινωσκομένων ἐξ ἀριστερῶν πρὸς τὰ δεξιὰ, ὅπως πᾶσα ἐπιγραφή Ἑλληνικὴ μὴ ἀρχαϊκὴ, βουτροφηδὸν ἢ ἐπὶ τὰ λαϊὰ γεγραμμένη, καὶ οὐδαμῶς ἀμφιβάλλομεν ὅτι ἡ μικρὰ αὕτη ὀπτὴ πλίνθος εἶνε φυλακτήριον⁽²⁾, ἢ, ὅπερ

(1) Οἷον ἐν Roehl I. A. 68 ἀνελέσθ-ω. 321 στ. Ι ἐπ-εί. στ. 3. Λανχάν-ειν. 322 στ. Ι. μ-ηδέ. C. I. G. 8655 στ. 3 X-άρις. 8668 σεπ-τόν. κτλ. κτλ. κτλ.

(2) Γνωστὸν ὅτι οἱ Χριστιανοὶ ἔφερον φυλακτήρια καὶ ἐξ ὀπτῆς γῆς.

πολύ πιθανόν, ὡς ἀνωτέρω ἐν ὑποσημειώσει παρετηρήσαμεν, εἶδος εἴτε προτύπωμα πρὸς κατασκευὴν μεταλλίνων φυλακτηρίων. Ὑπὲρ τῆς ἐκδοχῆς τῆς μικρᾶς ταύτης ὀπτῆς πλίνθου ὡς τοιούτου τινὸς συνηγοροῦσιν ἢ τε ἔννοια τῆς ἐπιγραφῆς καὶ ἢ καθόλου κατασκευῆ αὐτῆς, ὡς ἐξάγεται ἐκ τῆς ὑπὸ τοῦ κ. Νίδλερ λεπτομερῶς γενομένης περιγραφῆς τῆς πλίνθου. Τὸ δὲ τρήμα, ὅπερ φαίνεται ὅτι αὐτὴ ὀπισθεν ἐπὶ ἐξοχῆς τινος ἔφερε, πιθανῶς ἐχρητίμευεν, ἂν ταύτην ἀποδεχθῶμεν ὡς τύπον, πρὸς ἀνάρτησιν μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ τεχνίτου γενομένην χρῆσιν ἢ πρὸς εὐχερέστερον χειρισμὸν αὐτοῦ, ἂν δὲ φυλακτήριον, πρὸς ἀνάρτησιν ἀπὸ τοῦ λαιμοῦ.

Περιττὸν ὅλως νομίζομεν διὰ μακρῶν νὰ εἰπώμεν, ἅτε λίαν γνωστὸν ὄν, ὅτι οἱ τοιοῦτοι τύποι εἴτε προτυπώματα ἐξ ἀγενοῦς ὕλης καὶ ποικιλοτρόπως κατεσκευάζοντο, ὡς καὶ νῦν.

Η. Ν. ΠΡΕΙΩΤΗΣ.

Μετὰ χαρᾶς βλέπομεν ὅτι ὁ «Πλάτων» ὁσημέραι ἀξιοῦται τῆς εὐμενοῦς προσοχῆς τῶν ἐν τῇ πεφωτισμένῃ Εὐρώπῃ περὶ τὰ παιδαγωγικὰ καὶ ἐκπαιδευτικὰ ἀσχολουμένων. Ἡ ἐν Λειψία ὑπὸ σπουδαίων ἀνδρῶν ἐκδιδομένη Zeitung für das höhere Unterrichtswesen ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 42 φύλλῳ αὐτῆς, ὡς καὶ τὸ Pädagogisches Archiv τὸ ἐκδιδόμενον ἐν Stettin, ἐξαίρουσι τὴν σπουδαιότητα τοῦ ὀργάνου τοῦ Ἑλλ. Διδασκαλικοῦ Συλλόγου καὶ μετὰ ἀκραιφνοῦς φιλελληνισμοῦ χαιρετίζουσι τὰς Ἀθήνας τῆς σήμερον οὐχὶ ὡς ἐρείπιον ἀρχαίων μόνον ἀναμνήσεων, ἀλλὰ ὡς πόλιν ζωηρῶς παρακολουθοῦσαν τὰς προόδους τοῦ παρόντος αἰῶνος. Εἶτα δὲ μεταβαίνουσιν εἰς ἐπιθεώρησιν τοῦ περιεχομένου τοῦ «Πλάτωνος» καὶ σπουδαίας καὶ λόγου ἀξίας κρίνουσι τὰς ἐν αὐτῷ πραγματείας, τοῦ κ. Γ. Δέρβου τὴν ἱστορικὴν μελέτην περὶ τῶν αἰτίων τῆς ὑπὸ τῶν ἐσπερίων κρατῶν τῆς Εὐρώπης καταπολεμουμένης καθολικῆς Ἐκκλησίας, τοῦ κ. Ν. Χαλκιοπούλου τὴν περὶ Λοκρῶν τῶν Ὀπουγτίων, τοῦ κ. Ἐμ. Γαλάνη τὰς διαφόρους αὐτοῦ